

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Andreæ Vallensis Vvlgo Del Vavlx Andanensis, I. V. D. Et
In Alma Academia Lovaniensi SS. Canonum Professoris
Ordinarii, Paratitla Ivris Canonici Sive Decretalivm D.
Gregorii Papæ IX. Svmmaria Ac ...**

Delvaux, André

Coloniæ Agrippinæ, 1686

Tit. 14. De Clericis pugnantis in duello.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62177)

regularis, quia operam dedit rei illicitæ, & per se periculosa, d. c. 1. & 2. hoc tit. Ideo licet taliter occisus pœnitentia non negetur, sepultura tamen denegatur Ecclesiastica, si animo pugnantiverint; secus, si alia de causa, puta ad percipiendam credita seu debita, d. c. 1. & 2.

3. Et hæc quidem obtinere videntur in torneamentis olim usitatis, de quibus d. cap. 1. & 2. loqui videntur; non etiam in iis ludis battilibus, qui hodie frequentantur in inauguratione, vel nativitate, vel adventu alicujus Principis, cum in iis non subsit tantum periculi, nec hanc eo modo, quo olim, Hinc Joannes XXII. in Extravag. unica eod. Constitutionem Clementis, in quibusdam regnis torneamenta inhihentem, sub pœnis excommunicationis & interdicti, revocavit, & absolvit à censuris, hujus occasione incurfis, Vide Navar. in Manuali cap. 15, num. 9.

4. Adinstar torneamentorum prohibita est agitatio taurorum intra circum, de qua plures scripserunt, & in primis etuditus Maranta post diversorum Pontificum Constitutiones Pii V. an. 1567. Greg. XIII. an. 1575. Sixti V. an. 1586. Clementis VIII. an. 1596. quarum meminit cum Navar. d. cap. 15. cap. 19. tum Gutierrez lib. 1. Can. quæst. c. 7. & Azorp. 3. Instit. Moral. lib. 2. cap. 15.

TITULUS XIV.

De Clericis pugnantibus in duello.

1. Duellum unde dictum & quid sit.
2. Duella hodie prohibita omnino utroque iure.
3. Duellantium pœna ex jure Canonico.
4. Pœna duellantium & iis adfessentium ex Conc. Trid.
5. 6. 7. Quando & in quibus duellii pœna illa locum habeant, vel non.

Multò verò frequentiores cædes hominum nasci ex duellis, quam ex tornea-

mentis, experientia docet; ideoque major ratio prohibitionis hic est. Illa enim causa solius roboris & virtutis naturalis probandæ sunt, hæc verò ad controversiarum decisionem & in defectum probationis ab aliquibus offerri solent, & ab aliis suscipi, ut hæc ratione victor probasse intelligatur, & victus in probatione defecisse.

1. Appellatur Duellum quasi duorum bellum, seu bellum, quo à duabus partibus de victoria contendentibus dimicatur: Græcis Monomachia, quasi pugna unius tantum cum altero, can. Monomachiam 2. g. 5. Quamquam etiam veteres Duellum dixerint, quod nos Bellum: unde & perduelles hostes; & quos hostes appellamus, eos veteribus perduelles appellatos fuisse testatur Cajus in l. Quos nos hostes 234. D. De verb. signif. & latius id ipsum ostendit Tholosan. Syntag. juris universi lib. 48. c. 16. num. 2. Quia verò Clericis potissimum hæc pugna interdicta est, ideo Tit. inscribitur De Clericis pugnantibus in duello.

2. Tamen si autem duellum, Ulpiani tempore legibus Romanorum nondum fuerit damnatum, l. Quæ actione §. si quis D. Ad L. Aquiliam: tamen hodie omnino vetitum est, de jure tam Civili, l. unica Cod. De digladiatorib. lib. 11. quam Canonico, toto hoc Tit. Decretal. cap. 1. & 2. inf. De purgat. vulg. & d. can. Monomachiam. Exstat: & Constitutiones Julii II. Clementis VII. Julii III. Pii IV. Gregorii XIII. quas refert Quaranta P. Duellum. Et quamvis olim tabulis legum Brabanticæ Joan. Ducis 1312. certa duella, & sub certis formis, permitterentur, prout & legibus Germanorum, Hispanorum, Longobardorum, Galliarum, uti videre licet ex Gregorio Tholosan. d. loco num. 8. & Constitut. Philipp. Regis Galliarum an. 1305. quam explicat Guido Papa à Decif. 607. usque ad 624. tamen exstat Serenissimorum Belgii Principum Edictum 27. Februarii an. 1610. quo provocantes & consentientes in duellum declarantur infames, indigni nobilitatis insignibus, privati officii & honoribus omnibus; cum publicatione dimidiæ partis bonorum: ipsis verò duellantibus, aut ad locum duello deputatum ex condicto convenientibus pœna infligitur mortis cum publicatione bonorum omnium. Conformiter Lato introitu Ducis Moria art. 19. neque
Dux

Dux poterat remittere hanc pœnam. Alioqui lætus introitus Caroli V. art. 24. eos tantum, qui exera patriam duellum indixerint, punit ducentis marcis puri auri, aut alias pœna arbitraria, teste Zyp hoc tit. num. 4.

3. Non igitur tantum Clericis interdicitur duellum, sed etiam laicis, c. 1. h. e. Et non solum illi, qui ipsi in duello alium interfecerint, tamquam rei illicitæ & periculosa omnino operam dantes, sed & qui alium pugilem ad hoc subornarint, sunt irregulares, c. 2. h. e. Imò hoc ipso, quo Clencus duellum in se, sive offerendo sive suscipiendo, sive victor, sive victus evadat, de rigore Juris deponendus est. Quamquam Episcopus de jure communi cum eo dispensare valeat, si neque mors neque mutilatio membri inde secuta sit, d. c. 1. sicut & circa beneficium habendum. Alloquin hodie post Concil. Trid. & Constitutionem Clementis VIII. & Gregor. XIII. non videtur posse dispensare, Azor. 2. p. *Instit. Moral. lib. 3. cap. 50. quest. 12.*

4. Cum autem in duello soleant reperiri quinque genera personarum; primò, Principes, Imperatores, Reges, vel alii domini, duellum in terris sibi subjectis concedentes; Secundò, pugnantes; tertio, patrini eorum; quartò, ii, qui consulunt vel aliquo modo favent; quinto spectatores, qui ad spectacula concurrunt: hodie omnes hi ex decreto Conc. Trid. *Sess. 25. cap. 19. De reformat.* primò sunt excommunicati II. Domini temporales qui in terris sibi subjectis locum ad monomachiam inter Christianos concesserint, privantur jurisdictione & dominio civitatis, castri aut loci, in quo, vel apud quem duellum fieri permiserint, si hujusmodi locum ab Ecclesia obtineant: & si feudum sit, redit ad dominum suum directum. III. Pugnantes & eorum patrini, notantur infamia perpetua. IV. Confiscantur & publicantur bona omnia, & puniuntur ex æquo omnes, ut homicidæ, licet non fuerit secuta mors. V. Decedentibus in conflictu Ecclesiastica denegatur sepultura, prout & de jure communi denegari diximus. Et ex his pœnis excommunicatio incurritur ipso facto: reliquæ per sententiam Judicis, idque his casibus, quibus duellum est illicitum, ut quando suscipitur ad solam virum ostentationem aut periculis militaris, *cap. 1. sup. De*

torneamentis: vel ad indagacionem & probationem veritatis, aut criminis spontaneam purgacionem, c. 1. & 2. *inf. De purgac. vulgari*; vel ad privati honoris defensionem, *Less. 2. De iust. c. 9. Dubit. 12. n. 84.* vel ob privatas simulates & inimicitias (sic enim Clemens VIII. in Constitutione *incip. Illius* an. 1592. declaravit, militem ob hanc causam alterum militantem in exercitu publici hostis provocantem ad singulare certamen, ob privatas simulates & contentiones, nisi certis casibus, Azor. *Instit. Moral. lib. 2. cap. 5. quest. 5.*

5. Quia imò prædictis pœnis esse locum etiam in duellis, quocumque modo initis, absque alicujus Principis auctoritate vel consensu, respondisse Cardinales refert Azor. *d. loco n. 6. q. 1.* Sed & si alter alteri dicat: Tali loco te expectabo, ut pugnemus, & postea pugnent, nullis concurrentibus ad spectaculum, & absque Principis facultate ac patris, secundum Lud. Molinam *De iust. & iure Tract. 3. Diss. 17. nu. 4.* Quod tamen negat Azor. *d. c. 7. q. 2.* prout neque locum habent, si in iura alter alteri dicat: Defendete, & exerto gladio statim pugnent, cum id non ex condicito fiat, Riccius in *Præxi Decis. 634.* Molina *d. loco* referente Zyp. *h. tit. n. 6.* Ubi existimat, dictis pœnis etiam locum esse, si ex condicito pugna, non telis, sed pugnis inearur; neque enim inauditum esse quem pugnis interfici.

6. Ut autem domini locorum has pœnas incurrant, necessum est, quoddam ad duella facultatem concedant: non etiam permittant tantum impune duella ad graviora peccata & majora mala evitanda.

7. Similiter non est locus pœnis in duello licito: ut si in bello hinc inde inter se milites pari numero, sive unus contra unum, sive duo contra duos, sive decem contra decem alios, duello experiantur, ne scilicet militum animi concidant aut hostium provocantium exercitus audaciam inde sumat, & crescat temeritas, vel aliis de causis, de quibus Azor. *d. cap. 5. quest. 3. & 4.* Si item necessarium illud sit ad vitæ defen-

defensionem, nec alia pateat ratio aduersus iniustum inuasorem, *Less. 2 De iust. cap. 9. Dub. 8. num. 49.*

Qui plura de hoc crimine desiderat, legat *Azor. de 5. & 6. Alciat. Tract. De singulari certamine. P. Greg. Tholos. Synag. Iuris universi li. 43. cap. 16. ubi plura de forma duelli tradit, Nat. in Manual. cap. 11. nu. 391. & c. 13. n. 9.*

TITULUS XV.

De Sagittariis.

1. Sagittarius quis dicatur.
2. Quid Ballistarius.

Prohibetur hoc Titulo ars ballistariorum & sagittariorum: quia & hæc causam homicidii præstare solet, ut constitus illi hostiles, quos vulgus tormentamenta vocat, & duella, dicendumque eos similiter irregularitatem incurtere, qui attem illam sagittariorum vel ballistariorum exercent, ubi, quando, & aduersus quos non deest aut licet, nempe aduersus Christianos & Catholicos, idque sub pœna excommunicationis, *unic. h. 1.*

1. Sagittarius autem hoc loco sumitur pro eo, qui jacula seu sagittas emittit ex arcu seu ballista, non quidem majori, cujus etiam in bello usus fuit, ut constat ex *Cic. lib. 5. Ep. ad Attie.* Magna, inquit, tormentorum copia, multis sagittariis, magno labore, apparatu, multis sauciis ex nostris, incolumi exercitu negotium confestim.

2. Ballistarius verò dicitur, qui ballistâ utitur, non quidem minori, hodieque passim communi, sagittas ejaculante, cujusque D. Hieron. meminit *contra Iovin.* dum ait, *Ballista quanto plus retrahitur, tanto fortius emittitur; & Manu ballista ab aliquibus appellatur: sed majori, quæ machina fuit bellica sive genus quoddam tormentorum Romanis usitatum, jaciens saxa majora & graviora ad quassandos & everrendos muros: de quo & doctè & curiosè I.*

Lipius in Poliorceticis sive de Machinâ bellicâ.

TITULUS XVI.

De Adulterio & Stupro.

§. I.

De Adulterio & pœnis illius.

1. Adulterium & generaliter & specialiter sumi.
2. 3. Pœna adulterii de iure Civili & Canonico.
4. Hoc iure adulterium deprehensum cum uxore occidi fas non esse.
5. Pœna Clerici adulteri.

Superioribus Titulis actum est de homicidio, & quibusdam actibus, per quos ad homicidium quandoque pervenitur, quibusque corpus & vita læditur proximi: sequitur ordine Decalogi, id est legis antiquæ, decem præcepta continentis, de adulterio & stupro (ita enim in præcepto est, *Non occidas: Non mœchaberis*) ceterisque illiciti concubitus generibus, quibus vel thorus proximi violatur vel pudicitia læditur.

1. Quamvis verò Adulterium, generaliter sumptum omnem copulam, quæ non habet potestatem conjugii, comprehendat, *can. Nemo blandiatur & tolerabilior xxxii. q. 1 & Lex Julia de adulteriis promiscuè Stuprum & Adulterium usurpet, l. Inter liberos 6. D. eod. & l. Inter stuprum D. De verb. signif.* tamen specialiter sumptum dicitur alieni thori violatio *can. Non mœchaberis xxxii. q. 5.* & quasi ad alterius thorum accessio; deque Jure Civili propriè in nuptam committitur, non autem in virginem aut viduam: ac definitur, alienæ matrisfamilias corruptio. Quamvis eodem Jure etiam ad sponsam extendatur, *l. Propter 7. Cod. eod.* quia sponsa pro uxore habeatur, *l. Si sponsa 74. D. De iura dot.* & quia neque matrimonium qualecunque spem matrimonii violare permittatur, *l. Si uxor 13 §. Divi & §. si minor D. Ad L. lul. De adult.* licet hoc casu mitior pœna decernatur. Verùm Jure Canonico etiam in solutam mulierem à conjugato committitur adulterium, *can. 19. & fin. xxxii. q. 5.* nam hoc iure eadem castimonia in marito requiritur, quæ in uxore, *can. Præcipit. can. Apud nos & d. can. fin. xxxii. q. 5.*

Ooo

Quod